

Huidreacties op planten

C.J.W. van Ginkel

Planten kunnen op drie manieren de huid beschadigen:

1. *toxische reactie*, 2. *fytofotodermatitis*, 3. *contactallergisch eczeem*.

TOXISCHE REACTIE

De toxische dermatitis wordt veroorzaakt door gif in een plant. Deze huidreactie kan bij iedereen optreden en heeft niets met allergie te maken. Twee plantenfamilies zijn in dit verband in West-Europa relevant:

a. De wolfsmelk (Euphorbia)-familie. Tuinplanten uit deze familie worden vooral voor hun decoratieve, veelkleurig blad-groen aangeplant zoals de *E. characias*, de *E. polychroma* en de *E. myrsinites*. Bij het afscheuren van de blaadjes komt direct een plakkerig wit melksap tevoorschijn dat bij contact met de huid 'brandblaren' veroorzaakt als de klauwen van een wolf.

b. De boterbloem (Ranunculus)-familie waaronder de scherpe en blaartrekkende boterbloem naast de bosrank (Clematis vitalba). De toxische huidreactie komt traag op gang (kwestie van enige dagen) en wordt gekenmerkt door pijnlijke, erythemateuze induratie, bullae en zelfs necrose.

FYTOFOTODERMATITIS

De fytofotodermatitis wordt teweeggebracht door de gecombineerde expositie aan sap van bepaalde planten en aan UV-A-straling. Dus ook bij werken in de kas kunnen er problemen ontstaan. De belangrijkste plantenfamilies in dezen zijn:

a. de schermbloemigen (umbelliferae) met als bekendste representant de berenklauw. Minder bekend zijn pastinaak, bleekselderij en lavas (maggiplant).

b. de ruitfamilie (Ruta)-familie met de wijnruit in de tuin als bekendste boosdoener. Het klinisch beeld wordt gedomineerd door pijnlijke bullae, vaak volgens een lineair patroon.

CONTACTALLERGIE

Ten slotte de contactallergie waarbij voorafgaande sensibilisatie noodzakelijk is om bij latere expositie een jeukende eczematieuze reactie te veroorzaken. De bekendste plantenfamilie in dezen is de composieten (Asteraceae). Hiertoe behoren zowel snijbloemen als chrysanten en matricaria, groentes als andijvie en witlof en planten in de natuur zoals kamille, boerenwormkruid en paardenbloem. Andere veroorzakers van contactallergie zijn de veel verkochte snijbloem alstroemeria, de tegenwoordig ruimschoots op schuttingen van betonijzer aangeplante klimop en de primula die vanuit oma's tijd nu weer een duidelijk revival als kamerplant doormaakt. Onze klimop (*Hedera helix*) heeft allergologisch niets te maken met de Amerikaanse poison ivy (*Toxicodendron radicans*). Middels plakproeven met het zuivere allergeen zoals SL (sesquiterpeen-

De umbelliferae.

lactones)-mix, tulipaline en primine of met vers blad (bloemen/of groen) als zodanig kan de diagnose hard gemaakt worden.

TEN SLOTTE

Ten slotte zullen praktische handvatten en tips gegeven worden om bij een plant-gerelateerde dermatose de botanische boosdoener te identificeren.

Als dermatoloog zal men hooguit enkele keren per jaar met deze problematiek geconfronteerd worden. Des te groter is de voldoening voor arts en patiënt als de plant in kwestie aangegeven en zo nodig verwijderd kan worden. Alleen in dat geval kan herhaling van de vaak ernstige huidproblematiek gegarandeerd voorkomen worden.

DE BOTANISCHE FEUILLETON

Voor meer informatie over dit onderwerp verwijs ik naar mijn recente artikelen, geplaatst in dit tijdschrift als de serie *Een botanische feuilleton*:

Deel 1: *De Wolfsmelk (Euphorbia)*:

C.J.W. van Ginkel, R.C.H.M. Oudejans 2015;25:359-61.

Deel 2: *De Alstroemeria, een fraaie snijbloem*:

C.J.W. van Ginkel, A. van Voorst 2015;25:420-1.

Deel 3: *De Chrysant, veelzijdig en onverwoestbaar*:

C.J.W. van Ginkel 2016;26:14-7.

Deel 4: *De Pastinaak, een vergeten groente*:

C.J.W. van Ginkel, 2016;26:79-80.

Deel 5: *Klimop, het groene behang*:

C.J.W. van Ginkel 26, 355-357 (2016).

Deel 6: *De Wijnruit, een onbekende boosdoener*:

C.J.W. van Ginkel 2017;27:119-22.

Deel 7: *Type 1-allergie voor planten*:

C.J.W. van Ginkel 2017;27:350-2.

CORRESPONDENTIEADRES

Kees van Ginkel

E-mail: cjginkel@xs4all.nl

Dermatoloog, voorheen Deventer Ziekenhuis en UMC Utrecht